

Tremtinys

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS
2008 m. birželio 6 d.

Eina nuo 1988 m.
spalio 28 d.

Nr. 21 (803)

Veiveriuose vėl iškilo atminimo ženklai partizanams

Praėjusį penktadienį Prienų r. Veiverių Skausmo kalnelyje buvo atidaryta ir ats. mjr. kunigo Alfonso Buloto pašventinta koplytėlė, paminklas ir simbolinis Tauro apygardos Birutės rinktinės štabo partizanų bunkeris, pagerbtai žuvę Lietuvos Laisvės kovotojai. Simbolinių bunkerų Skausmo kalnelyje nutarta įrengti dėl to, kad iki šių dienų neišliko Petro Daunorų sodyba, kurioje buvusiamė bunkeryje žuvo šeši Juozo Lukšos-Skirmanto įkurto Birutės rinktinės štabo partizanai: Geležinio Vilko rinktinės kapelionas kunigas Justinas

Lelešius-Grafas, Birutės rinktinės vado pareigas ejęs Nepriklausomos Lietuvos aviacijos lakūnas Jonas Buleta-Anbo, tos pačios rinktinės štabo adjutantas Stasys Mačiūta-Vaidila, kuopos vadas Adolfas Petkevičius-Švyturys, Žvalgybos skyriaus viršininkas Jonas Čižeika-Stepas ir Ūkio dalies viršininkas Antanas Cepliauskas-Meška.

Šių atminimo simbolių pastatymo organizatorė LPKTS Prienų filialo pirminkė Dalyté Raslavičienė už paramą dėkoja: Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų są-

jungai, Amerikos lietuvių įkurtam „Tautos fondu“, LGGRTC genocodo aukų rémimo ir atminimo įamžinimo fondu, Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir visiems prisidėjusiems lešomis ir darbu.

Tą pačią dieną kraštietės Marijos Brunzaitės-Lisinskienės iniciatyva Veiveriuose, pirmosios Lietuvoje mokytojų seminarijos karietinės patalpose, lankytoujus pakvietė Veiverių krašto istorinės atminties muziejaus memorialinė Juozo Lukšos-Daumantų ekspozicija.

(keliamas į 4 psl.)

Veiverių Skausmo kalnelyje – iškilmių organizatoriai, svečiai ir „Perkūno“ choro vyrai

Lietuvos Sajūdis, gimęs prieš 20 metus ir augęs, bendrės kaip didžioji pilietinė bendruomenė, pirmiausiai buvo išsiilgtas kaip dvasinis atgimimas. Politiniai patriotiniai tikslai – prikelti Tėvynę kaip valstybę – reiškėsi natūraliai. Atgimimo dalimi. Pasijęt laisvi nuo baimės žmonės norėjo ir atitinkančios jų jauseną viešojo gyvenimo sąrangos. Kodėl reikėtų toliau likti nelaisvėje, neteisingume ir nepadorume? „Dėl trupinio aukso, gardaus valgio šaukšto? – tokius pasiūlymus ir tokiais žodžiais tariamus būtų nutraukę šimtų tūkstančių balsai: „Gėda!“ Ir Vincas Kudirka, ir Maironis buvo vėl tapę Lietuvos širdimi ir sąžine.

Kad Lietuva gyventų

Kodėl dabar Lietuva tokia neatspari dvasiniams paveržimui ir nuopuoliui, kankinama baimės neįtiki viršininkams, kurie gal slapčiomis klausosi ir daro politines išvadas, kodėl klesti neteisingumas ir nepadorumas?

Turime sau atsakyti į tuos klausimus, jeigu nesutinkame ir norime, kad būtų kitaip. Sajūdis buvo visuomenės telkėjas ir sąžinės balsas, jis galėtų ir turėtų, jei ištengs, vėl tokiu būti. Nejau anas Atgimimas ištis pavirto persigimimu, kuris net gražyjį atžalyną, paaugusį ne-

priklausome Europos valstybėje, engia, kerta ir varo lauk iš Tėvynės? Sūkis „dar kartą Lietuval“, tada reiškės, kad norime gyventi ir būti savimi, būtų vėl išganingas, gelbstintis iš medlo ir kurstymų liūno.

Prisipažinkime, sąjūdininkai, kurie atsimename įvykius, ir ko nepadarėme, kur pralaimėjome. Laimėjimų niekas neištrins; politiškai ir valstybiškai Lietuva nuėjo Sajūdžio nubrėžtu keliu; dabartinis istorijos tarpsnis yra Kovos 11-osios Lietuva.

(keliamas į 2 psl.)

Jaunesniųjų kartos saskrydis – Raudondvaryje

Gegužės 31 d. Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos bei Tėvynės sąjungos Politinių kalinių ir tremtinų frakcijos jaunesniųjų kartos komiteto surengtas saskrydis vyko Kauno r., Raudondvaryje. Jis skirtas Lietuvos valstybės atkūrimo ir Lietuvos kariuomenės įkūrimo 90-osioms bei 1948 m. trėmimo „Vesna“ 60-osioms metinėms paminėti.

Nuo pat ryto Raudondvaryje šurmuliavo iš visos Lietuvos atvykę buvę politinių kalinių, tremtinai, karių ir jaunesniųjų kartos – jaunimo organizacijų: Lietuvos kudirkaičių, skautų, jaunųjų šaulių, mokyklų bendruomenių, atstovai. Renginio pradžią accentavo kunigo dekanas A. Paulausko Raudondvario bažnyčioje aukojošas šv. Mišios. Pamaldų metu giesmes atliko LPKTS Domeikavos filialo choristai, vadovaujami Rasos Endriukaitienės. Iš bažnyčios šventės dalyvių kolona, nešina Tautinė, LPKTS filialų, LLKS Raudondvario miestelio ir jaunimo organizacijų vėliavomis, pasuko vaizdingo Raudondvario parako link. Svečių koloną lydėjo, vėliau šventės dalyvius skambiomis melodijomis džiugino Lietuvos kariuomenės karių oro pajėgų orkestras, vadovaujamas kpt. Ričardo Kulskio.

Įskilmingai pakeltos vėliavos. LPKTS pirmininkas Antanas Lukša įnešė LPKTS vėliavą, LLKS – štabo narys Stasys Dovydaitis, Tautinė ir Raudondvario miestelio vėliavas – Seimo narys prof. Arimantas Dumčius ir Raudondvario seniūnas Tomas Gaidamoniš. Jaunimas ižiebė aukurą. Jo ugnį atsivežė iš Veive-

rių Skausmo kalnelio, Kauno Nežinomo kareivio kapo ir kitų atmintinų Lietuvos vietų.

Renginio pradžią paskelbė LPKTS tarybos narys dr. Gvidas Rutkauskas. „Vyresnės kartos mūsų krašto žmonės prisimena brolius partizanus Bagdonavičius. Visi penki žuvę nelygioje kovoje. Atgimimo metais surasta nemazai rezistentų palaikų, jie palaidoti tinkamoje vietoje, pastatytas atminimo paminklas. Prisimename juos, gerbiajame šventą kovą“, – sakė G. Rutkauskas. Kauno mst. muziejuas Tremties ir rezistencijos skyriaus vadovas istorikas Darius Juodis priminė svarbiausias istorines datas – Lietuvos Nepriklausomybės ir Lietuvos kariuomenės įkūrimo 90-metį, 1948-ųjų tremties 60-ąsias metines, legendinių Lietuvos lakūnų skrydžio per Atlantą 75-ąsias metines bei Sajūdžio 20-metį. Prisiminimais apie tremtį – apie tai, ką teko patirti svetimame krašte, mintimis dalijosi raudondvarietė Laura Mačiokaitė-Janušauskienė, Seimo narė, buvę tremtiniai – Donatas Jankauskas, dr. Vida Marija Čigrijienė, Vincė Vaidevutė Margevičienė, dr. Arimantas Dumčius, taip pat Garliavos Juozo Lukšos gimnazijos direktorius Vidmantas Vitkauskas, LPKTS nariai – Birutė Kažemėkaitė, Mindaugas Babonas ir kiti. Saskrydžio viešnia dr. Nijolė Bražėnaitė sakė: „Skaudžios praeities prisiminimai turi rasti atgarsį netik Lietuvoje, bet ir užjūryje. Mes, Amerikos lietuvių, rūpiamės, kad vertingos apie rezistenciją išleistos knygos būtų išverstos į anglų kalbą ir papristatytų po platuji pasauli.“

(keliamas į 4 psl.)

(atkelta iš 1 psl.)

Tebus čia tiek šventinių akcentų, o valdžia juos vėl sustatinės kitaip. Bet pralaimėjimus arba stoką jėgų pakeisti gyvenimą iš esmės turime juolab matyti, įvardinti. Tų jėgų ir ilgesnio atsparumo sovietmečio ligoms, deja, pristigo mūsų Lietuvos visuma ir Sajūdis, kaip avangardas.

Pažvelkime ir įvertinkime: Sajūdis antai skelbė karą „blatu“ – šešėliniams ryšiams ir savanaudiškumui, apeinančiam teisę, kompartijos sėbrų ir giminaičių klanų formavimuisi. Ši kova pralaimėta. Valdančiojo komunistų luo-mo „saviškių“ ir „blatu“ nomenklaturinę sistemą papildė naujieji godūs klanai, kartais pasivadinantys partijomis. Tokių netikrų „partijų“ politika – tai tik plėškavimo plotų pasidalijimas. O kad kas pirštu nebaksteltų ir neįvardintų, paskleidžia melagingų dūmų, neva „visos partijos tokios“. Ir iš to atsiranda nusi-filosofavusių „balsuok prieš visus“. Kitaip tarus, nebal-suok, išsiremk iš valstybės.

Vis dėlto grįžkim prie Sajūdžio siekių ir darbų. Pradėjau, kaip ir visi šiomis dienomis, nuo istorinio laisvės už-davinio. Paverstoji tauta pasakė imperijai: ne! Ir pasau-lis žagtelejo. Sajūdis reiškėsi kaip pabudusių sielų pilietinė visuomenė, ir kai ši visuomenė išrinko bei delegavo atstovus į Sajūdžio Seimą, radosi atstovybė, manau, didesnio legitimumo, negu kokia kom-partijos biuruose paskirta so-vietinė Aukščiausioji Taryba. Ir netrukus jau ėjom į tikrą, iš-sirinktą Aukščiausiąją Tarybą, kaip įrankį Nepraklauso-mybei atkurti.

Tiek politinio lygmens. Bet Sajūdis anuomet, prieš 20 metų, buvo kur kas didesnis dalykas, negu vien politinės nepraklausomybės ir savos valstybės siekis.

Palyginkim gražią Sajūdžio viziją: Lietuva nepraklau-soma ir garbinga su dabarties alternatyva: nepraklausoma ir negarbinga Lietuva. Kodėl mums šiandien priimtina tokia alternatyva? Ar būtų kas išdrįsės tada ją pasiūlyti? Kodėl negarbingas elgesys ir nu-lis padorumo tapo norma, kurią nebesipirkiname?

Nūnai palyginkime siekių: gyvybinga, blaivi, auganti Lietuva, ir jos alternatyva: nusigėrusi, išmirštanti, nusižu-danti Lietuva.

Sajūdis juto pavojų ir mė-gino, kartu su blaivybės sajūdžiais, skelbtį karą žmonių prasigrimui; deja, kovą lai-

Kad Lietuva gyventų

mėjo seni papročiai ir girdy-mo verslas. Sovietinė kariuo-menė išėjo lengviau. Bet so-vietinė buities kultūra neketina trauktis... Juolab kai mili-joninė spirito kontrabanda pirkो ir valdžias, ir policijas, ir teismus. Pralaimėjome.

Sajūdis mėgino kvieсти: „Neteršk Lietuvos!“ Tačiau piliečiai pakeleiviai ir žalias jaunimas nemylėjo tévynės tiek, kad tuos 20 metų nors nedergtų jos veido visose pakelėse, pamiskėse ir ten, kur prie sulaužyto suolelio susi-meta alų maukti. Dar ir téveliai iš naujosios buržuazijos prisikrauna naminių šukšlių ir pavažiavę limuzinais kiek už miesto verčia visas grožy-bes pirmame miškelyje. Ir pa-ciaime mieste, Europos kultūros sostinėje, abejingai apsi-kenčiame atliekų krūvomis, dukart peraugančiomis „tvar-kos“ partijos neišvežamus konteinerius.

Prie savo šukšlių kalno sė-dédami dar veidmainingai dūsaujam: „Ak, ne apie tokią Lietuvą svajojom...“ Broliai lietuvių, o ar Lietuva svajojo apie tokią vaikų meilę motinai? Gal reiktų keistis, gal im-tis darbo?

Sajūdis éjo gelbéti žemės ir vandenų, jis buvo už visų mū-sų gamtą visiems! Apie tai kalbėjom kreipdamiesi ir į Lietuvos lenkus, ir į rusus. Juk tai visų bendri namai, kas dar galėjo būti aiškiau. Tereikėjo susitarti.

O atėjo kitokie požiūriai, visų bendro apiplėšimo, pajū-rio ir paežeriu užgrobimo lai-kai. Ten trypčioja nepraklau-somas Lietuvos įstatymas, bet naujieji užkariautojai tyčioja-i si ir iš įstatymo, ir terorizuoja paskutinius jo gynējus kaip Neringoje. Itin dažnas reiškinys dabartinio režimo Lietu-voje, kai lapei paveda ganyti vištą, o daržininku skiria ožį. Tokia mat partijų kvota, o ar-jos turi tinkamų žmonių – ma-ziau svarbu.

Sajūdis būtų nesupratęs, kaip galima didžiulius žemės plotus supirkti į privačias rankas, kurios gali pavirsti net ne mūsus, atnešdamos pavojų nacionaliniams sau-gumui. Arba – kaip galima naikinti struktūras, kurios bu-vo kurtos Tautos gynybai.

Aš primenu tuos dabarties neatitikimus buvusių išsiva-davimo laikų geriem ketini-mams. Ir kelio duobes, kuriose klumpam, tarsi ir negalėtų jau būti tiesaus ir lygaus kelio. Gali būti kitoks kelias, pado-

rių žmonių kelias, kuris pa-tiktų ir suklydusemi. Sajū-dis tikėjo, kad gali patraukti, išgydyti net nusikaltusius Tévynę.

Sajūdis apskritai turėjo di-delį tikėjimą gériu, mėgino skleisti nelyginant misiją, tad per dvidešimt metų šiam gė-rio tikėjimui griauti buvo mestos visos šetono pajėgos. Pačioje pradžioje amžinatilsj kardinolas Vincentas Sladke-vičius nuostabai pasakė apie sajūdininkus: „Jūs Apvaizdos vaikai“. Bet ir Apvaizda turi priešą.

Atgimimas ir Sajūdis buvo dvi viena kitą papildančios sampratos – reiškinys ir veiksmas. Moralinis dorovinis At-gimimas atrodė galimas, lyg-čia pat, jis jau veikė kaip ver-tybinė jėga. Ar atsimename Moralinės nepraklausomybės deklaraciją? Reikėtų platinti. Santarvė, brolybė, atsakomy-bė buvo ne tušti gražūs žo-džiai, o tikrovėj besireiškian-ti jausena. Atsakomybė už sa-ve ir tame, už visų tautų Lietu-vą, už jos lietuvišką ir žmoniš-ką ateitį. Už tévų kapus ir mé-lyną dangų dar negimusiam ar-vos tik gimusiam Martynui.

Sajūdis éjo pakeisti gy-venimo, ir dabar to paties reikia. Bet gyvenimas keisis į gera, kai žmonės bus geresni, o ne atvirkšciai. Daugiau pinigų dar visai nereiškia, kad atsi-randa daugiau meilės. Veikiu priešingai.

Reikia Jaunimo sajūdžio! Gal dar kur nors pelenuose rusena buvusio Mokytojų sajūdžio, Žemdirbių sajūdžio žarijos?

Pamästykim, sajūdininkai, ką galim padaryti, ir darykim būtent, ką galim, bet kasdien. Kad Lietuva gyventų. Rinkimams artėjant, gali kilti min-čių ir apie tiesioginį dalyvavimą. Jei rastusiu šviesių naujų žmonių, kuriems labai nera-namu dėl Lietuvos ir jie sutik-tų, palikę darbus, eiti į Sei-mą, bet negali įveikti nepa-trauklaus, apspaudytu žo-džiu „partija“, tegu ateina į Sajūdį pasitarči, kokiomis formomis galima geriau padėti gimtajai šaliai.

Kadangi yra atėjės, kaip modernioji neganda, sąžinių tuštėjimo metas, tai tegul Sajūdis telkia apie save sąžinigus, neabejingu žmones, Lie-tuvos patriotus, ir pats būna, kaip nuo pradžių, Lietuvos są-žinė. Tegul vertina, tegul sa-ko savo vertinimus, ir tai jau bus daug.

Lietuva turi gyventi!

Lietuva mini Sajūdžio 20-metį

Lietuvai švenčiant Sajūdžio 20-metį šalyje suorganizuota daugybė minėjimų šiai datai pažymėti. Jų gausa iš tie-sų nėra stebinant: prieš 20 metų Sajūdis ir buvo didelė Lietuvos žmonių dalis, kai kiekvienas miestas, organiza-cija, mokykla ar kita instituci-ja turėjo savo Sajūdžio grupe-les. Tačiau stebint šiandieni-nés jau Nepraklausomos Lie-tuvos, kaip valstybės, pastan-gas paminėti Sajūdžio 20-me-tį, peršasi nenumaldoma min-tis, kad šis, tada toks sponta-niškas, Laisvés siekis, tikėjimas, turėjės neįtikėtinai pla-čią geografiją, dabar Lietuvoje persikelė iš aikščių, gatvių ir salių į virtualią erdvę – televiziją, kur pateikiamas išsa-miausias vaizdas apie buvusį Sajūdį, kur galima išgirsti tik-rai labai įvairių nuomonų apie anuometinius įvykius.

Šio išpūdžio nesusilpnino ir gegužės 31 d. Vilniuje įvy-kęs šiandieninio Sajūdžio XI suvažiavimas, taip pat skirtas jubiliejui pažymėti. Tądien į Nacionalinio dramos teatro salę susirinkę apie 600 Sajūdžio žmonių iš įvairiausią ša-lies miestų ir vietovių, taip pat vadintini tik buvusio ju-dėjimo pėdsaku. Žmonės rinkosi pakilius nuotaikos, besidžiaugdami ir šiomis dienomis vis dar aktyviais vi-suomenės veikėjais ir suvažiavimo delegatais: monsin-joru A. Svarinsku, seserimi N. Sadūnaite, visada jaunu V. Bražėnu, generolu J. Kronkaičiu ir kitais.

Suvažiavimą pradėjės kar-dinolas A.J.Bačkis susirinkusies priminė, kad Bažnyčia tada buvusi leitmotyvu Sajūdžio judėjimo pradžiai. Jis pacitavo V.Sladkevičiaus 1988 m. rugpjūčio 3 d. 250 ku-nigų pasakyta kalbą Kaune: „Istorija rodo, kad laisvė nie-kad nebūna dovanojama. Su-siklosčius aplinkybėms žmo-nės turi patys elgtis taip, lyg-būtų laisvi“.

Kalbėdamas apie anų die-

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumeratos indeksas – 0117. Prenumerata kainuoja:

1 mén. – 5,60 Lt, 3 mén. – 16,80 Lt, 6 mén. – 33,60 Lt.

„Tremtinys“ išeina keturis kartus per mėnesį. Prenumerata antram pusmečiui „Lietuvos pašte“ priimama iki birželio 18 dienos.

(keliamas į 3 psl.)

Lietuva mini Sajūdžio 20-metį

(atkelta iš 2 psl.)

Be to, toje pačioje rezoliujoje tvirtinama, kad "remdamas naujai susikūrusią Tėvynės sąjungos ir Lietuvos krikščionių demokratų politinę organizaciją, Sajūdis pasilieka galimybę siūlyti savo kandidatus bendram demokratiškos, teisingumo ir atsakingumo aukščiausiose valdžios struktūrose siekui įgyvendinti".

Suvažiavimą taip pat sveikino prof. B. Genzelis, genėrolas J. Kronkaitis, nuo čečėnų tautos – Aminat Sajieva ir kiti dalyviai. Dabartinis Sajūdžio pirmininkas Rytas Kupčinskas suvažiavimo dalyvių dėmesį daugiausia kreipė į šių dienų ekonominių problemų kamuojamą žmogų. Deja, nors pakilios nuotaikos suvažiavimas buvo svetingas vienims panorusiems dalyvauti ir pasisakyti, jis tik fragmentiškai atspindėjo anų dienų Lietuvą kretusią dvasinio paklimo karštinę.

Minėjimas Seime – ne be "dūmu"

Birželio 3 d. Sajūdžio 20-metis buvo minimas ir LR Seime. Deja, prof. V. Landsbergis ši posėdį apibūdino kaip "organizuotą atmetinai". Jame nedalyvavo nei prezidentas Valdas Adamkus, nei buvęs faktiškasis Lietuvos vadas, Lietuvos sajūdžio iniciatyvinės grupės narys Vytautas Landsbergis. Jie buvo pakviesi likus kelioms dienoms iki posėdžio. V. Landsbergis sakė, kad savo darbotvarė jau buvo suplanavęs kitaip. Prezidentas savo pranešimą, skirtą Sajūdžiu, žadėjo skaiti birželio 5–6 d. vyksiančioje tarptautinėje konferencijoje. Tokios buvo oficialios atsisakymo priežastys. Tačiau tikriausiai būta ir kitų. Na kad ir tai, jog iškilmingą posėdį pakviestas dalyvavo, bet kalba sakyti atsisakė kadenciją baigęs prezidentas buvęs Lietuvos komunistų partijos vadovas Algirdas Brazauskas.

Antradienį iškilmingame posėdyje kalbėjo Seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas, Lietuvos Sajūdžio iniciatyvinės grupės narys, Sajūdžio tarybos narys, Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras Bronislovas Kuzmickas, ekologinio „Žemynos“ klubo tarybos narys, Tarptautinių mokslo ir technologijų plėtros programų agentūros vyriusiasis specialistas Saulius Lapienis, Lietuvos Sajūdžio „žaliaraištis“, Sajūdžio rinkimų grupės narys ir atsakingasis sekretorius, TS pirmininkas

Andrius Kubilius, Lietuvos Sajūdžio tarybos narys bei tarybos pirmininkas, Seimo narys Rytas Kupčinskas, Sajūdžio iniciatyvinės grupės narys aktorius Regimantas Adomaitis.

Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų pirmininkas A. Kubilius teigė nesantis istorikas, o minimo istorijos etapo šioks toks dalyvis: "Mano kelias ėjo nuo žaliaraiščių organizatoriaus ir pirmųjų akcijų bei rinkimų kampanijų organizacinio štabo vieno iš narių iki Sajūdžio atsakingojo sekretoriaus. Todėl esu subjektyvus Sajūdžio laikmečio vertintojas. . . /Dėkui Aukščiausiajam, kad davė Lietuvai Sajūdį, ir dėkui likimui, kad suteikė man progą jame dalyvauti. Iš to, ką esu pragyvenęs, tai buvo patys vertingiausi mano gyvenimo metai. Idomesni ir už metus, kai teko vadovauti Vyriausybei. Ir visų pirma todėl, kad tuos Sajūdžio metus prisimenu, kaip didelio tikėjimo metus."

"Labai gerai pamenu pirmąsias Sajūdžio dienas 1988-ųjų birželio viduryje, kai su kolega fiziku užsikabinę vienoje pusėje Gorbačiovo portretą (kad milicija skaudžiai nemušt), o kitoje pusėje plakatą, kviečiantį į pirmąjį Sajūdžio mitingą Katedros aikštėje, vaikščiojome po Gedimino prospektą ir dalinome pirmąsias "Sajūdžio žinias" bei kvietimus į mitingą. Lygiai taip pat gerai pamenu pirmuosius Sajūdžio piketus prie Mažvydo bibliotekos ir prie Eltos, prie kurių organizavimo teko prisidėti, apsuptus ir milicijos, ir saugumiečių. Tuo metu ir Vilniaus gatvėse, ir vienoje Lietuvoje vis dar netikėjimo buvo daugiau nei tikėjimo. Bet virsma buvo pakankamai greitas, nors Sajūdis turėjo jį lipdyti labai atsargiai – visą laiką bandydamas atrašti ir neperžengti ribos, už kurios viskas, kartu ir naujasis tikėjimas, galbūt būtų buvęs sustriuškintas", – prisiminė A. Kubilius.

Ivardindamas Sajūdį kaip tikėjimą, A. Kubilius išsakė ir galimas šiandieninio nusivylimimo Lietuvoje priežastis: "Tikėjimas buvo begalinis. Toki duota pažinti tik vieną kartą gyvenime. Ir be abejų tokis tikėjimo fakelas negalėjo degti labai ilgai. Gal dabar dėl to ir kenčiame nusivylimo, abejungimo ir nepasitikėjimo bangas, kad tuo metu išnaudojome visam gyvenimui duotą tikėjimo limitą".

Ingrida VĖGELYTĖ
Nuotrauka iš redakcijos archyvo

Įvykiai, komentarai

Gyvuok, Ukraina!

Netgi solidžiais save vadinantys Rusijos dienraščiai tradicinių Ukrainos patriotų šukį: „Gyvuok, Ukraina!“, paleitė į: „Heil, Ukraina!“ Atrodytų, kad Ukrainoje imai įsigalėti fašizmas. Maskvos dienraščiai ir žurnalai nuolat niekina Ukrainos nepriklausomybę, paniekinamai ukrainietišką žodį „nezaležna“ („nepriklausoma“) rašydamai kabutėse. Atseit nepriklausomybė téra klaida, kuri anksčiau ar vėliau bus pripažinta, o ukrainiečiai, kaip slavų gentis, vél prisijungs prie „motinos“ Rusijos. Ir dar – atsiprašys už paklydimus. Rusijos žiniasklaida nuolat puola prezidentą Viktorą Juščenką, esą jam vadovaujant, Ukrainoje naikinami paminklai sovietiniams maršalam ir generolams, ir aukštinami bei keliamų padangų fašistų pagalbininkai. Pavyzdžiu, nepapras tai piktinamas, kai Ivano-Frankovskio srities Kolomyino mieste, vienos valdžios sprendimu, buvo atidengtas paminklas Ukrainos sukilėlių armijos (UPA) šimtininkui Miroslavui Simčičiui, kurio grupė sunaikino NKVD smogikų būri, atvykusį plėsti ir kankinti bei žudyti vietinių gyventojų. Labiausiai piktinamas, kad šiam Ukrainos patriotų kovotojui paminklas pastatytas dar jam gyvam

esant. Praėjusiam visą sovietinį lagerių siaubą, iškentusiam nežmoniškus kankinimus Miroslavui Simčičiui ne seniai sukako 85 metai.

Rusijos spaudoje, televizijoje sukeltas sovietinių Raudonosios armijos veteranų, daugiausia iš buvusių baudėjų „Smerš“ būrių, pasipiktinimas, kad Jeremčiansko miesto taryba nusprendė padidinti pensijas sukilėlių armijos veteranams, o sovietų veteranams pensijų nepadidino. Iš visų pusių vanojamas prezidentas V. Juščenka, Kijeve atidarės sovietų okupacijos muziejų, pavadintą „Politinių represijų muziejumi“. Pabréžiama, kad muziejų lanko tik į Kijevą atvykstantys užsieniečiai, išvairių valstybių oficialios delegacijos iji vežamos vos ne prievara, o patys ukrainiečiai esą visai nenori atverti šios „fašistinės irštovos“ durų. Pikitinamas, kad Viktoro Juščenkos 2006 metų spalio 14-osios dekretu buvusiems Ukrainos išsilaisvinimo armijos nariams statomi paminklai, likę gyviejieji apdovanojami medaliais. Pasirodo, baisiausia tai, kad gegužės 9-ąją, kai Raudonosios armijos veteranai verka džiaugsmo ašaromis ir geria tradicinius „šimtą gramų“, ukrainiečių OUN ir UPA veteranai, apsikarstę „fašistine“ atributika, žygiuoja centriniu

Kijevo Kreščiatiko prospektu, pabrėždami naujos „masukolių“ okupacijos tragediją.

Taigi pagrindiniu kritikos taikiniu išlieka prezidentas Viktoras Juščenka. Maskva tiesiog trykšta pasipiktinimui, sužinojusi, kad Ukrainos prezidentas rengiasi Ukrainos Aukščiausiajai Radai (parlamentui) pateikti įstatymo projektą, reikalausiantį išvėšę vietų pašalinti komunistinę simboliką. Daugelyje Ukrainos vietų tebestūkso paminklai Leninui ir sovietinių herbai. Tačiau Rusijai labiau rūpi tai, kad Ukrainos žmonės vis dažniau prisimena ir mini masinių politinių represijų aukas. Tokių vietų, kuriose buvo masiškai žudomi žmonės – daugybė. Štai dar 2001 metais Bykovno kaime ir jo apylinkėse, kur praėjusio amžiaus ketvirtajame ir penktajame dešimtmetyje čekistai sušaudė per 100 tūkst. žmonių, tarp jų – ir lenkų karininkų, atidarytas valstybinisistorinis memorialinis draustinis, vadinamas Bykovno kapais. Netrukus, prezidento V. Juščenkos pasiūlymu, čia bus pastatytą sieną, o ant jos surašyti vardai žudikų, čia naikinusiu žmones. Deja, Rusijos nacionalpatriotai visa tai vadina fašizmu. Matyt, sekama seną patarę: „Vagie, kepurė dega!“

JAV politikos veterano įspėjimas

Gegužės pradžioje senojoje Kazachstano sostinėje Almatoje įvyko VII Eurazijos mediaforumas (EAMF). Jame dalyvavo apie 450 pasaulio politikų, žiniasklaidos „liūtų“, ekonomistų. Forumo organizaciniams komitetui vadovavo vyresnioji Kazachstano prezidento Nursultano Nazarbajevu duktė Dariga Nazarbajeva, jau senokai įvardijama būsimaja N. Nazarbajevu ipėdine.

Almos forume daugiausia dėmesio sulaukė JAV politikai, pagrįstai tituluojamo SSRS subyrėjimo teoretikui, Zbignevo Bžezinskio pranešimas. Amerikiečių politologas, i kurio prognozes visame pasaulyje žiūrima labai rimtai, pareiškė, kad jeigu jis būtų Rusijos politikas, labiausiai rūpintusi ne santykiais su Jungtinėmis Valstijomis bei Vašingtono planais statyti priešraketinios skydo elementus Lenkijoje ir Čekijoje, o su sparčiaus tempais augančia ir stiprėjančia Kinija. Vašingtonui ir Maskvai, anot Z. Bžezinskio, nėra prasmės kuo nors dalytis. Tuo labiau kad daugeliu globalios politikos klausimų Vašingtono ir Maskvos pozicijos neretai vi-

siškai sutampa. Tuo tarpu Maskvos ir Pekino pastarųjų metų santykiai grindžiami tarpusavio pavydu. Buvęs „vyresnysis brolis“ – Rusija akiavizdziai pavydi Kinijai jos beveik fantastiškų ekonominį laimėjimą. Tuo tarpu „jaunesnysis“ – Kinijos Liaudies Respubliką negali susitaikioti su tuo, kad Rusija su savo milžiniškais energetiniaisiai kitais gamtos resursais bei su didžiule teritorija, nepaisant jos pralaimėjimo „šaltajame kare“, vél pretenduoja, ir dažnai gana sekmingai, tapti globaliu politiniu žaidėju pasaulyje ir diktuoti savo valią.

Rusijoje daugybė gyventojų masiškai bėga iš Tolimųjų Rytų. Jų vietas tylomis užima kinai, ištvirtindami Rusijos Tolimųjų Rytų ekonominį. Kinai netgi atsiauriomis šio krašto klimato sąlygomis sugeba išauginti du derlius. Todėl tokia padėtis, anot Z. Bžezinskio, anksčiau arvėliau atves Maskvą ir Pekiną prie rimto tarpusavio konflikto.

Visiškai, beje, skirtingo nei praėjusio amžiaus antrosios pusės „šaltojo karo“ tarp Sovietų sąjungos ir Vakarų. Tuomet „šaltasis karas“ vyko dėl ideologinės priešpriešos principų. Tačiau brėstantis Maskvos ir Pekino konfliktas – ne ideologinio pobūdžio, o turintis ekonominį ir teritorinį charakterį.

Tokie Z. Bžezinskio samprotavimai ir įspėjimai Maskvai labai supykdomė Almatos forume dalyvavus aukštą Pekino politiką ir visą būrių lydėjusių žurnalistų. Jie beveik unisonu Z. Bžezinskio pranesimą pavadino „tikrų tikriau-si provokacija“. Nors, sprendžiant iš daugelio kitų forumo dalyvių, tokie samprotavimai nieko pernelyg nenustebino. Tyli Kinijos ekspansija į Rusijos Tolimuosius Rytus niekam ne paslaptis. Kaip ir tai, kad Kinijoje didžiuliais tiražais leidžiami žemėlapiai, kuriuose beveik visi Rusijos Tolimieji Rytai nurodomi kaip istorinės Kinijos teritorijos.

Jonas BALNIKAS

Veiveriuose vėl iškilo atminimo ženklai partizanams

(atkelta iš 1 psl.)

Ją atidare iš JAV kartu su „Tautos fondo“ atstove dr. Rože Šomkaite atvykusi Juozo Lukšos-Daumanto našlė dr. Nijolė Braženaitė-Lukšienė-Paronetto ir Prienų rajono meras Alvydas Vaicekauskas, pašventino Veiverių klebonas Kazimieras Skučas.

Legendinio Lietuvos partizano memorialinės ekspozicijos vadovė Jovita Pauliukevičiūtė teigė, kad šioje ekspozicijoje pateikti ne tik tai Juozas Lukšos portretai, nuotraukos, knygos, asmeniniai daiktai, dovanoti jo brolio LPKTS pirmininko Antano Lukšos, atvežti iš JAV Nijolės Braženaitės ir Rožės Šomkaitės, bet ir partizano Povilo Pečiulaičio-Lakštingalos uniforma ir asmeniniai daiktai, muziejui perduoti jo giminaicių. Renkant eksponatus ir istorinę medžiagą itin prisdėjo Dalyté Raslavičienė. Ekspoziciją ruošiamasi nuolat papildyti.

Nijolė Braženaitė džiaugėsi, kad Lietuvos žmonės „vis labiau supranta, už ką ir kaijuojuas (Lukša-Daumantas, – red.) kovojo, aukojo, kad vis daugiau žmonių domisi pasipriešinimo sovietų okupacijai laikotarpiu ir jaučia pagarbą partizanams.“

„Tremlinio“ inf.
Jolitos Navickienės nuotr.

Memorialinę Juozas Lukšos-Daumanto ekspoziciją atidare dr. Nijolė Braženaitė ir Prienų rajono meras Alvydas Vaicekauskas

Veiverių parapijos klebonas Kazimieras Skučas, Juozas Lukšos-Daumanto našlė Nijolė Braženaitė, memorialinės ekspozicijos iniciatorė Marija Brunzaitė-Lisinskienė ir LPKTS pirmininkas Antanas Lukša prie dailininko Antano Račo sukurtu Juozas Lukšos-Daumanto portreto

Jaunesniųjų kartos sąskrydis – Raudondvaryje

(atkelta iš 1 psl.)

Australijos lietuvių bendruomenės iždininkas Andrius Vaitiekūnas visų Australijos lietuvių vardu kvietė palaikti buvusių politinių kalinių, tremtinį ir pasipriešinimo dalyvių dvasią, jaunimą ragino puoselėti tas vertėbes, kurias šie žmonės išsaugojo sunkiausiu išbandymu metais. Perskaitytas TS pirmininko Andriaus Kubiliaus atsiustas sveikinimas: „Džiaugiamės ir didžiuojamės, kad jau septintą kartą susirenka jaunesnioji tremtinų karta. Jūsų tėveliams ir seneliams išeinančių Anapilin, jų kilnus idealus perimate jūs. Jūs turite tiegioginius igaliojimus veikti.“

Sventės organizatoriai ažuolo vainiku papuošė LPKTS pirmininką Antaną Lukšą, sąskrydžio dieną sulaukusį garbingo jubiliejaus. Nuoširdus sveikinimo žodžiai, gražūs linkėjimai, darbus „Ilgiausiu metu“. Svečius linksmino Martyno Mažvydo vidurinės mokyklos kudirkaičiai, parengti mokytojos

D. Blėkienės, vaikų tautinių šokių kolektyvas „Vėjo malūnėlis“, vadovaujamas Jolantos Zizienės, kaimo kapela „Raudonpilis“, vadovaujama Violetos Polianskiene, Jūratės Peveraitienės, folkloro kolektyvas „Piliarožė“ ir romantišku grupė, vadovaujama Algirdo Svidinsko. LPKTS Kauno filialo narys Juozas Rimkus ir LPKTS Kretingos filialo pirmininkė Valerija Žalienė pakvietė į parodą „Motina tremtinė“ bei filmuotos medžiagos perziūrą iš Sibiro misijų. Kol svečiai šurmuliavo, diskutavo, o jaunimas sukosi ritmingo šokio sūkury, sporto aikš-

Aušra ŠUOPYTĖ

telėse vyko varžbos pereinamajai LPKTS jaunesniųjų kartos komiteto ir pereinamiosios LLKS Prisikėlimo apygardos taurėms laimėti. Krepšinio varžbos ir varžytuvės surengė LPKTS jaunesniųjų kartos komiteto pirmininko vaduotojas Algimantas Džiuvė. Pereinamają taurę krepšinio varžbose iškovojo komanda iš Pakruojo. Renginį vedė Vilius Kaminskas ir Violeta Visockienė, sąskrydžio dalyvius kareiviška koše vaišino Divizijos generolo Stasio Raštikio puskarininkų mokyklos kariai.

To dėl juos būtina atstatyti, o antkapius ir tvoreles sutvarstyti.

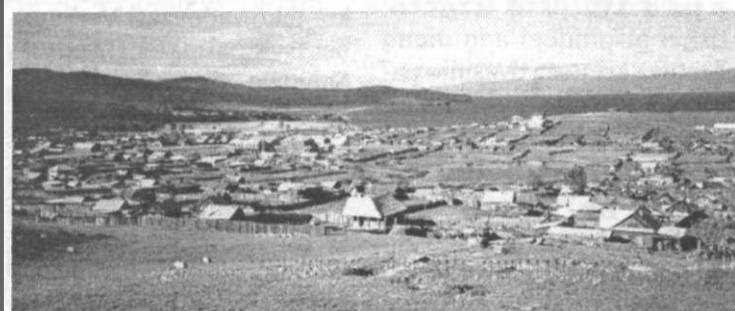
Dėl bendrijos „Lemtis“ organizuojamos ekspedicijos į Sibirą

Siekdama puoselėti ir išsaugoti Lietuvos istorijos paveldą bei pagerbti sovietų okupacijos laikotarpiu nukentėjusius lietuvius bendrija „Lemtis“ tėsia prieš daugelį metų pradėta darbą. Jau 19 metų veikianti ir 23 ekspedicijas į lietuvių tremties ir įkalinimo vietas visoje Rusijos Federacijos teritorijoje surengusi bei dirbanti su švietimo įstaigomis bendrija „Lemtis“, bendradarbiaudama su įvairiomis institucijomis ir privačiais rėmėjais, dviejų jaunuųjų bendrijos narių iniciatyva šiemet vėl rengia ekspediciją į Lietuvai itin reikšmingas ir dar neaplankytas tremties vietas Irkutsko srityje ir Jakutijoje, Lenos deltoje.

Sibire labai greitai nyksta kultūrinis paveldas. Netrukus

Vien tik Irkutsko srityje bendrijos „Lemtis“ nariai per daugelį metų aplankė per 120 gyvenviečių iš kaimų, kuriuose rado 86 lietuviškas kapavietes. Daugelis šių kapinių yra prastos būklės, todėl labai sunku apsispręsti, kurias kapines reikia sutvarstyti pirmiausia. Ekspedicijos dalyviai ruošiasi tvarkyti kapines Taišeto, Nižneudinsko ir Bochanovo rajonuose.

Šį pavasarį Lietuvoje lankėsi Irkutsko lietuvių bendrijos pirmininkė Liudmila Strižniovė ir pasakojo, jog jų jaunimas labai aktyviai dalyvauja saviveikloje: šoka, dainuoja ir t.t., bet, deja, neturi tautinių drabužių ar medžiagos jiems pasisiūti. Mažeikių choreografijos mokyklos direktorė Jolanta Tendienė ma-

Chužyro gyvenvietė Olchono saloje

lietuvių tremtiniių kapinės gali sunykti, užbaigtis savo egzistavimą, o ten gyvenančių lietuvių tremtiniių vis mažėja. Todėl jau dabar būtina imtis veiksmų ir visomis įmanomomis priemonėmis stengtis išsaugoti kultūrinį palikimą. Ekspedicijos metu bus sutvarysta nemažai lietuvių tremtiniių kapaviečių, kurias užfiksuosime fotografijose bei vaizdo medžiagoje.

Birželio 10–26 dienomis ekspedicijos metu keturių žmonių grupė planuoja nvykti į Irkutsko sritį ir ten trėmimų vietose tvarkyti išlikusias aplieistas lietuvių kapines, susipažinti su buvusiomis lietuvių tremtiniių gyvenimo sąlygomis, bendrauti su Sibire gyvenančiais lietuvių.

Ekspedicijos metu – birželio 13–14 dienomis Irkutsko lietuvių bendruomenė ruošiasi statyti bendrą atminimo kryžių Olchono saloje, Chužyro gyvenvietės kapinėse. Kelis kryžiai buvo nulieti iš ketaus lydinio dar pernai. Vieną tokį kryžių ir ketiname padėti bendruomenei pastatyti Chužyro kapinėse, kurias taip pat ir sutvarystime. Šioms kapinėms sutvarysti reikia daug fizinės jėgos, mat jose stovintys 6–8 metrų aukščio maumedžio kryžiai yra pakrypę ir gali artimiausiu laiku nuvirsti. Todėl juos būtina atstatyti, o antkapius ir tvoreles sutvarstyti.

Ekspedicijos dalyviai į Sibirą vyks remiami Rokiškio rajono savivaldybės Laisvės kovų jamžinimo komisijos, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo, aukų rėmimo ir atminimo jamžinimo fondo bei Šakių ir Kauno miestų savivaldybių. Daugiau informacijos galite rasti www.lemtissibiras.lt.

Bendrijos „Lemtis“ nariai

Toli nuo Tėvynės

1953 m., rugpjūčio 22 d., numalšinus Gorlago politinių kalinių sukilimą, palikome Norilską. 1953 m. po ilgos kelionės Dudinka–Krasnojarskas–Buchta Vaninas–Magadanas, berods, spalio pradžioje apie tūkstantį norilskiečių patalpino Magadano per-skirstymo kalėjime.

Praėjus kelioms dienoms mus susodino į sunkvežimius, ir pajudėjome šiaurės vakarų kryptimi. Važiavome apie 500 km nuo Magadano. Kelionė buvo labai varginanti. Kelias vingiavo kalnų šlaitais. Keletas sunkvežimiu nurodė atskyrė. Apie 200 vyrų išlaipino paruoštame bauðos lageryje „Jubilejnyj“. Radome ji tuščią, nediduką – viiso tris barakus. Pirmame – žemutiniame įsikūrėme: lietuvių, vokiečiai, lenkai, du latviai, keletas ukrainiečių ir rusų. Vieną baraką užėmė vakarų ukrainiečiai. Viršutiniame apsigyveno daugiausiai rusų tautybės kaliniai ir kiti, jiems artimi. Praėjus keletui dienų apsilankė karininkas pėstininkų kapitono uniforma. Pasiteiravo, ar eisime dirbtai, paaiki, kad šachtoje ekspluatuojama kvarco gysla, turtinga aukso.

Įvyko lietuvių, vakarų ukrainiečių ir rusų atstovų pasitarimas. Pasidalijome įtakos sferomis. Rusai pageidavo tvarkytis mechaninėse dirbtuvėse, atliki remonto darbus, ukrainiečiai – gausiausia grupė – ēmėsi darbo šachtoje. Viršuje visiems darbams vadovavo lietuvių atstovas. Šachtos viršininkas Andrejus Grišenkovas, buvęs „Smers“ majoras, aukštasis, stambus vyras, į darbą paleisdavo ir rankas, ir kojas. Ypač kentėjo ten gyvenę ir dirbę ukrainiečiai.

Lietuviai man pavedė įems atstovauti. Išėjome į darbą, prisistatėme Grišenkovui. Aš ir vakarų ukrainiečių atstovas jam nepatikome – atsisakė su mumis bendrauti. Iškvietėme konvojaus viršininką ir mūsų žmones grąžino į lagerį. Po kurio laiko pasirodė minėtas pėstininkų kapitonas ir pranešė, kad su šachtos viršininku klausimas suderintas – galime vesti žmones į darbą. Išėjome. Su operatyvine dalimi Grišenkovo veiksmu planas, matyt, buvo suderintas: su lietuviais bendrauti, ukrainiečius – ignoruoti. Rusais, kaip jéga, jis pasikliauti negalėjo, be abejo, suprato, kad už ukrainiečių mušimą bus atlyginta. Mūsų žmonės šachtoje prižiūrėjo geležinkelio kelius, tiekė medieną šachtos skliautų stiprinimui, todėl dažnai lankyda-

vausi šachtoje. Tai žinodamas Grišenkovas kviesdavo: „Bronislovai, važiuojam į šachtą“. Mane stebino pasikeitęs požūris į mane, mandagus bendravimas. Ukrainiečiai paprašė, kad aš jo nehydėčiau. Supratau. Liepiau jam lukterēti, kol baigsite įrengti bufetą.

Kartą iš kombinato šachtos elektrovežiu Grišenkovas grįžinėjo į gamybinės zonos pasikėlimo vamzdži. Elektrovežis buvo sustabdytas, o Grišenkovui suluošintos rankos ir kojos. Atvyko naujas viršininkas. Elgesi apdairiai, su kaliniais nekonfliktavo, pro pirštus žiūrėjo į neatliktus darbus, prirašymus paskyrose. Lageryje „Jubilejnyj“ buvome metus.

Kitus norilskiečius, apie 600 žmonių, patalpino į netoliess nuo „Jubilejnyj“ buvusį lagerį „Cholodnaja“ („Jubiliejinis“ ir Šaltoji“ buvo Jagodnos r. Ust Utinkos gyv., apie 500 km į šiaurės vakarus nuo Magadano). Zonoje atskyré keletą barakų ir juose apgyvendino norilskiečius. Skiramają tvorą kaliniai praardė, atvežtieji ir senuviai laisvai bendravo. Norilsko sukilėliai į darbą nesiveržė. Ten pateko nemažai issilavinusiu inteligenčių lietuvių: kunigas, poetas, filosofas Česlovas Kavaliauskas, advokatas Vaclovas Zubkevičius ir daug kitų. Susikūrė savišvietos grupės, buvo skaitomas paskaitos. Lageryje „Cholodnaja“ leido ranka rašytą laikrašteli „Toli nuo Tėvynės“. Jonas Vyšniauskas, atsakinės už laikrašteli išleidimą – perrašymą, pasakojo: „Vieną dieną, tai buvo 1953 m. pabaigoje ar 1954 m. pradžioje, mane pasikvietė Algimantas Ruzgys, Norilsko 5-ajame Gorlago skyriuje sukilimo komite te atstovavęs lietuvius. Atvirai išreiškė savo nuomonę, kad reikia leisti laikrašteli „Toli nuo Tėvynės“.

Jonas Vyšniauskas pritarė. Turėjo išeiti trys laikraščio numerio egzemplioriai, 30–40 lapų apimties. Vienas egzempliorius turėjo būti perduotas į kaimynystėje esantį „Jubilejnyj“ lagerį, kiti du turėjo keliauti į barako į baraką „Cholodnaja“, kuriame kalėjo apie 1 200 žmonių. Leidybos grupė sudarė: Algimantas Ruzgys, iniciatorius, pasirašydavęs Vaidilos slapyvardžiu; Petras Paulikas-Butagiedis, gargždiškis, buvęs lietuvių kalbos mokytojas – redaktorius, rašė straipsnius apie tremtį, poemą „Gintaro pilis“; kiti aktyvūs bendradarbiai, pateikdavę įdomių

straipsnių, eileraščių; Vytautas Laugalys–Perkūno Oželis, Bronius Šapka–Kepuraitė, Jonas Vyšniauskas–Pumpurėlis, kunigas Česlovas Kavaliauskas. Perrašymui J. Vyšniauskas pasitelkė Kajetoną Karčiauską ir Stasį Kazėlą.

Pirmas laikraštėlio numeris pasirodė 1954 m. balandį su indeksu 1954 B. Paskutinis išleistas numeris 1955 m. buvo skirtas Vasario 16-ajai pažymėti. Viso paruošti septyni laikraštėliai. 1955 m. leidya nutrūko, nes norilskiečius ėmė gabenti iš „Cholodnaja“. Buvo galvojama, kur paslėpti: šachtoje ar zonoje. Gerai suvyniojo į smaluotą popieriu ir laikinai įrengė slėptuvę pirtyje po grindimis. Ten dirbo norilskietis A. Kutanas ir galėjo prižiūrėti. Vėliau slėptuvė įrengta barako sienoje.

1954 m. darant kratą viename iš barakų atrastas „Toli nuo Tėvynės“ egzempliorius ir perduotas operatyvininkui. Šis pakvietė barako tvarkytą, vakarų ukrainietį, parodė laikrašteli ir liepė paaiškinti. Ukrainietis pažvelgė ir ramiai atsakė: „Eto Litovskij molitvenik (Tai Lietuviška maldaknygė). Operatyvininkas žinojo, kad barake yra auko jamos šv. Mišios, meldžiamasi. Jam atidavė rankraštį ir pasakė: „Otnesi, puskaj moliatsa“ („Nunešk, tegul meldžiasi“).

1963 m. paslėpti laikraštėlio egzemploriai atsidūrė Vilniuje, KGB rūmuose. Matyt griaunant baraką atrasti ir perduoti vietas saugumui. Už tai tardė J. Vyšniauską, P. Pauliką, A. Ruzgį. Bylos nesudarė, tačiau J. Vyšniauską pašalino iš vyr. buhalterio pareigų.

1991 m. J. Vyšniauskas kreipėsi į komisiją Sovietų sąjungos KGB veiklai Lietuvoje ištirti dėl laikraštėlio „Toli nuo Tėvynės“ susigrąžinimo. Archyvuose jo nerasta. Jeigu KGB bylos nesudarydavo, dažniausiai „daiktinių įrodymai“ buvo sunaikinami.

1956 m. pradžioje Berlage neliko né vieno kalinio iš Norilsko sukilėlių – jie buvo išgabenti į Taišeto lagerius. 1954 m. pasikėsinus į šachtos viršininką Grišenkovą, mane išvežė į Susumano kalėjimą, tardė. Iš Magadano atvykė ypatingu bylų tardytojas apgailestavo, kad nelikome tranšėjose Norilsko. Šią „velnio sėklą“ išplatinome Kolymoje. Buvo nebe tie laikai – atvežtas laisvés deglas skaisčiai suliepsnojo. Pildėsi Norilsko sukilėlių himno žodžiai:

*Bet iš tamybės
kils šalis ir tautos,
Ir laisvė neužges
Norilsko žiburiuos.
Bronius ZLATKUS*

Slibinai į mūsų žemę atsigrįžo...

Telšių Vincento Borisevičiaus katalikiška gimnazija ir LPKTS Telšių filialas gegužės surengė konferenciją, vykdami projektą „Pasipriešinimo istorija ir mokykla“ (projekto koordinatorė – istorikė Janina Bucevičiūtė), pavadinėtą poeto Antano Miškinio eilėraščio „Improvizacija“ žodžiais: „Slibinai į mūsų žemę atsigrįžo...“ Konferencija, kaip ir projektas, skirta Didžiojo lietuvių trémimo 60 metų sukakčiai paminėti.

Meninę kompoziciją parengusi gimnazijos lituanistė Elena Šidlauskiene susirinkusiesiems sakė, jog ji pati, tremtinį Juozo ir Kotrynos Borusevičių duktę, gimusį traukinyje, bildančiam į Sibirą, šikart apie tremtį nekalbės – tegu meniniu žodžiu, daina apie ją prabilis gimnazistai, patys pasisiūlę atversti šiuos šiurpius Lietuvos istorijos puslapius. Ji stebėjosi jaunu skaitovu ir dainininkų imlumu, tauria dvasia, dėkojo moksleivius padėjusių parengė gimnazijos direktorius dr. Arvydas Anušauskas. Jis palygino lietuvių tautos trémimus su kitų tautų trémimais ir pabrėžė, kad 1948 metų trémimai buvo „išimtinai nukreipti prieš lietuvius“.

Konferencijoje išsamų pranešimą apie Sovietų sąjungos karą su aneksuotų šalių piliečiais skaitė LGGRTC Genocido ir rezistencijos tyrimo departamento direktorius dr. Arvydas Anušauskas. Jis palygino lietuvių tautos trémimus su kitų tautų trémimais ir pabrėžė, kad 1948 metų trémimai buvo „išimtinai nukreipti prieš lietuvius“. Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos instituto vyresnysis mokslo darbuotojas dr. Vacys Vaivada gimtaja žemaičių tarme papasakojo kelis epizodus iš Telšių gyvenimo 1945 metais, patarė, kaip rinkti vertingą informaciją – atsiminimus, pastebėjo, kad būtent apie 1945-uosius turima mažai informacijos.

Klaipėdos universiteto istorijos doktorantė Lijana Pušinskė kalbėjo apie antisovietinį pasipriešinimą Žemaitijoje ir Klaipėdos krašte. Ši tema mažai tyrinėta. Klaipėdos krašte antisovietinis pasipriešinimas prasidėjo vėliau negu kitose Lietuvos vietose. I partizaninį karą čia įsitraukė ir vokiečiai – pabėgę karobelaisviai, atsilikę nuo savo dalinių kareiviai bei Lietuvos vokiečiai. 1946–1948 metais Saugų valsčiuje veikė vokiečių tautybės partizanai, palai-

komi senųjų Klaipėdos krašto gyventojų.

Zemaičių „Alkos“ muziejuo vyresnysis muziejininkas Raimondas Petrikas apžvelgė pasipriešinimo laikotarpi Telšių apskritiję.

Ypač klausytojus privertė suklusti Telšių vyskupijos Jaunimo centro direktorius kunigas Rimantas Gudlinkis, prakalbės apie ištremtųjų santykį su tais, kurie juos išdavė. „Ar įmanoma suderinti atleidimą ir teisingumą?“ – kėlė opū klausimą kunigas. Pasak jo, tikėjimo liudijimas, didžiausias tikėjimo pasireiškimas – atleidimas. Ar išduotieji atleido išdavikams, prikluso nuo kiekvieno asmeniškai. Taika su žmonėmis reikalina tam, kad išlaikytumėme vi dinę ramybę. Kalbą kunigas baigė klausdamas, ar šiandien mūsų tautiečiai, patekę į panašią situaciją, kaip anuomet, vienas kitam atleistų...

LPKTS Telšių filialo pirmininkas, buvęs tremtinys Vitalis Vasiliauskas prisiminė 1948 metų gegužės 22 dienos trémimą. Buvęs Žemaičių apygardos Šatrijos rinktinės Zarėnų kuopos partizanas Stasys Mockus, praėjus dienai po konferencijos, apdovanotas Vyčio Kryžiaus Riterio ordinu, pasakojo apie Dievo Krėslo miško partizanus, perskaitė šmaikštų partizano sukurta eilėraštį.

Partizaninio karo Telšių rajone tyrejų ir jamžintojų brolius Alfredo ir Romualdo Jonušų vardu kalbėjo Telšių miesto Garbės pilietis, Lietuvos šviesuolis, pasaulyje žinomas juvelyras Alfredas Jonušas.

Konferencijos organizatorė, istorikė Janina Bucevičiūtė atkreipė dėmesį į tai, kaip tremtinius paveikė ilgametė prievara, esant toli nuo Tėvynės, diskriminacija, grįžus į gimtają šalį. Taip pat ji nuoširdžiai padėkojo konferencijos rėmėjams ir partneriams.

Gimnazijos dailės ir technologijų mokytoja metodininkė, Žemaitijos kolegijos lektorė Marija Krajkinskienė pristatė savo ugdytinių darbų parodą, pasidalijo mintimis apie tai, kaip menas padėjo išgyventi lietuviams tolimojoje Siaurėje.

Konferencijos dalyvių diskusija vyko ir prie kavos puodelio. Pasišnekučiuoti tikrai buvo apie ką – konferencijos dalyvavo ne vien telšiškiai, bet buvo svečiai ir iš kitų Telšių apskrities vietų.

Eglė TAUVILAITĖ

Užmiršti tremties puslapiai

Tęsinys.
Pradžia Nr. 9 (791)

Pakarto jį karštis, badas ir maliarija. Apaugusius nendrėmis laukus, drumzlinus arykus ir pelkes, kuriose veisési maliariniai uodai, reikėjo likviduoti, paversti derlinga žeme. Tai padaryti turėjo tremtiniai. Elytė pradėjo pastebeti, kad jis, atsikėlės eiti į darbą, ilgai stovėdavo prie langų suspaudęs ranka krūtinę. Ypač jai buvo gaila, kai matė jį miegančią. Retkarčiais ant pravertę jolūpų, kaip drugeliš ant gležno lapo, nutūpavo šypsena – kažkokia sventima, visai nebūdinga jam, kuri tučtuoju pabudus dingdavo. Dievo malonė, kad nu-

davusios pražisti ant plonyčio žemės lopinėlio. Vienų varpelių užtekdavo atlyginti žmogui už ištisus metus sunkiausio darbo, jei tik akys įžvalgios ir jis sugeba išvysti grožį.

Karolis tądien tikriausiai suprato, kad pati sunkiausia kova, kurią dažnai tenka žmogui atlaikyti, – tai kova su pačiu savimi. Jis jau nebuvu tokis, koks buvo anksčiau, ji slėgė ilgesys, liūdėjo, kad viskas jau baigėsi. Jis taip ir nepajuto, koks tas gyvenimas su visomis spalvomis. Kol kas jis matė tik blogają pusę. Apie kokį grožį galima kalbėti, kada vos pakeli sutinusius nuo bado akių vokus?! Apie kokias pasaulio

šeimoje – tai auksiniai jungtinių žiedai. Bet Marija ir tuos jau seniai iškeitė į vaistus – jis vis dar tikėjosi, kad vyras pasveiks, atiduodavo jam paskutinį geresnį kąsnį. Bet, Dieve tu mano, koks buvo tas geresis – gabaliukas sudžiūvusio paplotėlio, agurko nuograuža ar šaukštasis virtų lupenų! Tremtiniai krito kaip lapai rudenį. Neaplenkė mirtis ir Drochnerių lūšnelės. Pirmas mirė senis Ferdinandas, pasukui atėjo eilė ir sūnui.

Karolis prisiglaudė vešliu apželusių skruostu prie molinės sienos, bet po akimirkos atsitrukė, nes nuo jos padvelkė ledinis kapu šaltis. Ap linkui viešpatavo tyla. Su

savo principais, idėjomis ir taisyklėmis.

Gyvas būdamas Karolis visuomet savo pasisakymuose ir darbuose akcentavo žmogaus laisvę, aukštai keldamas kiekvieno moralinius principus. Jobendraminčių ir paties dėka, tarp tremtinių nebuvo žmonių, vartojančių narkotikus, užsiimančių prostituciją. Kaip sunku bebūtų vyrams ir moterims, visi aukštai kélé galvas įrodymams, kad jie – civilizuoti žmonės, žinantys, kas yra dorybė, garbė ir išdavystė. Vietiniai gyventojai ne iš kartoto suprato, su kuo turi reikala, ir įvertino šiuos žmones, kaip aukščiausios rasės Žemės gyventojus. Tai buvo didelė pergalė, padėjusi suprasti vieniems kitus, bendromis pastangomis nugaleisti sunkumus.

Iki paskutinės valandos jis tikėjo, kad ateis diena, kada visi čia į kalnus suvaryti žmonės bus laisvi ir laikui bégant užmirš visas jiems padarytas skriaudas. Gérésis ir didžiuosis savo darbu: pražydusiu Vachšo slėniu, nusidriekusiomis dešimtimis kilometrų medvilnės plantacijomis, vynuogių, persikų ir abrikosų sodais, arykų žydrais vandenimis, paukščių čiulbesiu ir žmonių gerumu, vaišingumu. Jų prognozės išspildė šimtu procentų, tik gaila, kad mažai tremtinių sulaukė tos dienos. Kaip ir jis pats...

Palaidojo jį žmona su vienkais po didele, aukšta, vienė ūlauko tuopa. Parymojo visa šeima prie išdygusio kauburėlio ir išsiskirstė. Tik mažoji Elytė nenorėjo palikti tėvelio vieno. Suknuibusi ant kapo graudžiai verkė. Priejės prie jos nusipenėjęs kolūkio pirmininkas nusikeikė ir tarė: „Daugiau tau neteks vaikščioti prie šito kapo“. Ir jis nemelavo. Kitą dieną tuopą nupjovė, o kapą sulygino su žeme. Tą vietą užsodino medvilne...

Kaip pasakojo Karolio Drochnerio bendraminčiai, jis labai mėgo įvairiai klausimais diskutuoti su „rašytoju“ (taip vadino tremtiniai Felikšą Ilpertą). Mat jis vis kažką užsirašinėjo į savo sasiuvinį, su kuriuo niekuomet nesiskyrė. Ilgai prasėdėdavo kieme po vynuogių krūmu su Petru Mankumi, Vincu Gerveliu, Juozu Šermantu. Tos kalbos sukdavosi apie žmogaus vieta, jo reikšmę šiame gyvenime. Tai buvo filosofiniai ginčai, – visi labai mėgo Froidą, Krišnamurtą, Bartą, Jasperą, buvo perskaitę jų kūrinius, tikėjo kai kuriomis jų išvadomis.

(*Bus daugiau*)

LGRTC

Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia sąrašą asmenų, pretenduojančių į kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą

(*Tęsinys*)

Stasys Vasiliauskas, g. 1918 m. (po mirties), partizanas, Prienų aps. ir valsč. Tauro apyg. Geležinio Vilko rinktinės 1944–1948 m.

Alfonsas Velaniškis (Vileniškis), Kasparo, g. 1896 m. (po mirties), karininkas, Kaunas, 1919–1941 m.

Emilija Vilčinskienė-Mikelianaitė, g. 1929 m., ryšininkė, Šiaulių aps. Pakruojo valsč. 1945–1947 m.

Benediktas (Benius) Zavadskis, g. 1898 m. (po mirties), karininkas, Vilnius, 1921–1941 m.

Valentinas Zenkevičius,

g. 1914 m. (po mirties), vidas reikalų sistemos pareigūnas,

policininkas, Šakių aps. ir

valsč. 1936–1947 m.

Ipolitas Žadeikis, g. 1921 m. (po mirties), pasipr. akcijų dalyvis, Mažeikių aps. Viešniai valsč. 1944–1945 m.

Stanislovas (Stasys) Žemguly, g. 1904 m. (po mirties), policininkas, vidas reikalų sistemos pareigūnas, Ukmergė, 1937–1941 m.

Vincas Žitkauskas (Židkauskas) (pomirties), partizanas, Jurbarcko aps. ir valsč. 1944–1948 m.

Antanas Žukas, g. 1932 m., rezervinio būrio narys, Mažeikių, 1948–1949 m.

Jonas Žukelis (Žiukelis), g. 1923 m. (po mirties), partizanas, Rokiškio aps. Jūžintų valsč. Birutės būrys 1944–1950 m.

Atsiliepimus apie šiuos pretendentus galite siųsti adresu: Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino pr. 40/1, LT-01110 Vilnius. Teirautis tel. (8 5) 231 4157.

Komisijos pastaba. Sąrašas skelbiamas remiantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo reglamento 8 punktu: "Pretendentai į kario savanorio ar Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą skelbiami spaudoje".

Atsiliepkite

Rita Postnikova (Pereminta), gyvenanti Rusijoje – Krasnodaro kr. Gelendžiko mst. Kabardinkos mstl. ieško savo vaikystės draugių, gimusių apie 1942–1943 m. – **Rimos SALAVĘJUTĖS** ir **Lilios ŠOVAITĖS**. Nuo 1953 m. kartu mokėsi Tomsko sr. Parabelskovo r. Narymo kaime.

Labai norėtų sužinoti, kurjos dabar, kaip susiklostė tolimesnis jų gyvenimas. Skambinti Rita Postnikovai, tel. Rusijoje +7 918 298 6920, +7 861 416 5412.

Tremtinų kapinių vietose nusidriekė medvilnės plantacijos

grožybes gali svajoti? Visos jo mintys sukosi tiktais apie tai, kas padės žmonai Marijai užauginti keturis mažus vaikus, ar užteks jai jėgų ir ištvermės pastatyti juos ant kojų? Apie save jis jau negalvojo – jo dieinos buvo suskaičiuotos.

Paskutinį kartą jis pakėlė akis į aukštą, švarų dangų, palydėjo žvilišniu tolstantį erdvę erelį. Paskui pasisuko, pravėrė trobelės duris. Pasinejye, ant molinių grindų, buvo įrengti keturi guoliai iš prijautų metelių, kad nekastū blusos, kurių lūšnelėse knibždėtė knibždėjo. Tie guoliai buvo užtiesta skudurais. Geresni drabužiai ir kiti daiktai jau seniai buvo išmainyti į kąsnį duonos, sauja miltų ar kukturūz. Drochnerienė, kaip ir daugeliu tremtinių, nieko neaturėjo, ką galima būtų parduoti. Kiti atsivežė nors ką vertingesnio, o jų šeimą sugrūdo įvagoną pliką, kaip stovėjo. Visus geriausius daiktus pasiėmė užėjė sovietų kareiviai. Išvarė iš bunkerų žmones, pakrovė į vežimus jų daiktus ir, būk sveikas! Pats brangiausias daiktas, buvęs jų

spaudęs galvą sulysusiomis, permatamai geltonomis rankomis, jis įsikniaubė į dygią šiaudų prikimštą pagalvę ir kuriam laikui apsiramino. Mažoji Elytė nesitrukė nuo jo patalo nė per žingsnį. Kai tėveliu buvo visai blogai, kai blaškėsi, prarasdavo sąmonę, šaukė žmoną ir kažkam grasinė, ji glostė į galvą, dėjo ant kaktos šaltą šlapią skudurą. Paskutines dvi dienas mergytė beveik nesumerkė akių.

Po trijų dienų Karolis Drochneris mirė. Nepažemintas, nenugalėtas, visiems įrodės, kad žmogus, turintis valią ir užsispypimą, niekuomet nepraras orumo ir ištvermės. Šioje politinėje kovoje, kurią vadiname žemiškaja žmogaus būtimi, mes bandome nustatyti savo elgesio principus pagal visuomenę, kurioje iškeliamė klausimą (ar taip būtų komunistinė ar vadinoji „laisva visuomenė“), kas mes esame? Jeigu esame šio pasaulio nuskriaus tiejie – munis pasirūpins Dievas, jeigu Jame nereikalingi – spręs irgi Aukščiausias. Bet tik ne jokia valdžia, režimas su

Medvilnės plantacijų belaisviai

skriausti žmonės, bent miegodi am užmiršta nelaimės, kad švelnus apgaudinėtojas – sapsnas tuomet guodžia juos. Jis pastebėdavo kiekvieną, kuris negalėjo nuolankiai kęsti valdovą, savivalės ir vergijos. Ir visa širdimi jiems pria tardavo; stengesi eiti su jais vienu keliu. „Jeigu norite, kad parblokšta žemén ir apkaustyta grandinėmis laisvė vėl prisikeltų, padékite vienas kitam, palengvinkite savo vergijos kelią, – sakydavo jis, surinkę aplink save ir jaunus, ir senus. Mažoji Elytė šių žodžių prasmės dar nesuprato, be jautė, kad jos tévelis, tai sakydamas, ruošiasi į didelę kelionę. „Tu mane su savimi pasiimsi, tiesa? – klausė atsiėdusi jam ant kelių.

Elytė kartą išgirdo, kaip mama pasakė téčiui: „Jeigu su tavim kas nors atsitiks, aš to neišgyvensiu“. Tėtis apkabino mamą, švelniai glostydamas jos pečius nusišypsojo: „Rūpinkis vaikais. Viskas praeis, viskas bus gera“. Jam kasdien darėsi blogiai ir blogiai: krėtė drugys, laikėsi aukšta temperatūra. Jis visą laiką prašė valgyti. Bet maisto nebuvò. Evaldukas atnešė vakarienei moliūgą. Mama išvirė iš jo košę, bet tėtis prie jos jau neprisiliėt.

Kitą dieną jam pasidare truputį geriau ir jis atsikėlė. Sukaupės visas jėgas, prisilaikydamas sienų išėjo į lauką. Bet gamta dar miegojo, buvo tamsu. Jis negalėjo pamatyti, kas vyksta aplinkui. Nors jis ir taip žinojo, jog nieko naujo nepamatys – vis tas pats skrudas, alkis, sunkiai pakeliamas darbas ir jokio atilsio širdžiai. Tik kalnų didybė ir lauko gėlės, kažkokiu būdu sugebė-

Skelbimai

Birželio 7 d. (šeštadienį) rengiamas buvusių Irkutsko srities Usolės r. Taljano gyv. tremtinių susitikimas. **11 val. šv. Mišios** Kauno r. Garliavos bažnyčioje. Po pamaldų vyksime į Ilgakiemio kultūros namus. Vaišinsimės atsineštomis vaišėmis, prisiminsime tremties metus. Kviečiame dalyvauti. Teirautis tel. (8 37) 390 901, 8 684 93 635.

Birželio 7 d. (šeštadienį) Tauragėje įvyks Irkutsko sr. Centralnij Chazano buvusių tremtinių susitikimas. **9 val. šv. Mišios** Tauragės bažnyčioje. Po jų pabendrausime, pasivaišinsime atsineštomis vaišėmis.

* * *

Birželio 7 d. (šeštadienį) 10 val. Kauno Šilainių parapijos Šv. Dvasios bažnyčioje ir **birželio 14 d. (šeštadienį) 10 val. Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos)** bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios buvusios LPKTS Kauno filialo pirmininkės Irenos Vilčinskienės mirties metinių proga. Kviečiame dalyvauti.

* * *

Birželio 14 d. (šeštadienį) Jiezne minėsime **Gedulo ir vilties dieną**. **10 val. šv. Mišios** Jiezno bažnyčioje. Po pamaldų aplankysime partizanų kapus. Vėliau – minėjimas Jiezno kultūros namuose. Kviečiame dalyvauti.

* * *

Birželio 14 d. (šeštadienį) 11.30 val. įvyks buvusių Krasnojarsko kr. Baltūrino gyvenvietės tremtinių ir jų šeimų nařių susitikimas. Šv. Mišios bus aukojamos Gargždų bažnyčioje. Pasiteirauti tel. 8 652 48472, 8 604 12360.

* * *

Birželio 15 d. (sekmadienį) 12 val. Lietuvos liaudies būties muziejuje Rumšiškėse prie tremtinių žeminukės – jurtos įvyks Laptevų jūros tremtinių brolijos „Lapteviečiai“ tradicinis susitikimas. Paminėsime Gedulo ir Vilties dieną bei 60-iasias didžiojo trėmimo metines, pristatysime knygą „Lietuviai Arktje“ (renginio metu ją bus galima įsigyti), pasiklausysime aktorės Dalios Jankauskaitės skaitomų eilių. Kviečiame dalyvauti.

* * *

Birželio 15 d. (sekmadienį) Jurbarke rengiamas penktasis Irkutsko sr. Taišeto r., Suetichoje ir Žilgorodoke, gyvenusių tremtinių susitikimas. **11 val.** Jurbarko Šv. Trejybės bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už buvusius tremtinius. Po jų – prisiminimų popietė Jurbarko kultūros centre. Pasiteirauti tel. 8 687 35 662.

* * *

Birželio 15 d. (sekmadienį) Kauno igulos karininkų ramovėje įvyks 1941 metų birželio buvusių tremtinių kasmetinis susitikimas. **12 val. šv. Mišios Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos)** bažnyčioje už žuvusiuosius ir mirusiuosius; **13 val.** Okupacijos ir genocido dienos minėjimas Kauno igulos karininkų ramovėje. Dalyvaus ats. mjr. kunigas A. Bulota, dr. B. Burauskaitė, prof. A. Dumčius. Bus pristatyta antroji „Sibiro Alma Mater“ knyga.

* * *

Birželio 21 d. (šeštadienį) 11 val. Rumšiškių kultūros namuose įvyks Lietuvos politinių kalinių bendrijos „Kolyma“ 20-asis suvažiavimas. Kviečiame dalyvauti visus Kolymos, Čiukotkos, „Dalstrojaus“ lageriuose bei tremtyje buvusius žmones, jų vaikus ir kitus šeimos narius, artimuosius, draugus. **10 val.** suvažiavimo dalyvių priėmimas ir registracija.

Iš Kauno bus galima nuvažiuoti autobusu, kuris išvyks **10 val.** nuo prekybos centro „Savas“ (Savanorių pr.). Pasiteirauti tel. (8 45) 463 984 ir 8 660 97659 Vytauto.

* * *

Liepos 5 d. (šeštadienį) Trakų pilyje naktinis spektaklis – V. Klovos opera „Pilėnai“. Bilietai 45 Lt. Pakeliui aplankysime: „Napoleono kepurę“, poeto A. Mickevičiaus ąžuolą, Aukštadvario ir Užutrakio dvarus, degustuosime miidų Stakliškėse. Kelionė 50 Lt. Bilietu skaičius ribotas! Kreiptis tel. (8 37) 205 482, 8 689 54571; el.p: r.cepurniene@gmail.com.

Atsiliepkite

Aš, Zigmantas Samys, kartu su Danute BURDULYTE ir Antanu ŠLEIVIU 1955–1956 m. Irkutsko r. Ojoko gyvenvietėje mokiausi vienerių metų buhalterijos kursuose. Baigė mokslus išsišyrėme, nes buvome atvykę iš skirtinų Sibiro rajonų. Norėčiau sužinoti, kaip susiklostė šių žmonių tolimesnis gyvenimas.

Rašyti Zigmantui Samiui adresu: Beržininkų k., Joniškio r. arba skambinti tel. (8 426) 54 253.

Gedulo ir vilties, Okupacijos ir genocido dienų renginiai

Vilniuje

Birželio 13–14 d. Genocido aukų muziejaus (Aukų g. 2A, Vilnius) nemokamas lankymas nuo 10 val. iki 17 val.

Birželio 13 d. (penktadienis): **13 val.** atminimo valanda prie Naujosios Vilnios geležinkelio stoties memorialo. Moksleivių pilietinė akcija „Likimų traukinys“. Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos ekspedicijos „Misija Sibiras“ pristatymas.

15 val. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro kiemelyje (Didžioji g. 17/1) „O taip norėjosi gyvent“ – dainuos Veronika Polišionienė.

Birželio 14 d. (šeštadienį) 12 val. Valstybės vėliavos pakėlimo ceremonija Nepriklausomybės aikštėje.

12.30 val. Okupacijos, genocido ir sovietmečio represijų aukų pagerbimo ceremonija prie paminklų politiniams kaliniams ir tremtiniams Lukšiškių aikštėje. Mokiniai piešinių paroda „Piešiu istoriją“.

18 val. šv. Mišios Vilniaus Arkikatedroje bazilikoje.

19 val. sakralinės muzikos valanda Vilniaus Arkikatedroje bazilikoje.

Kaune

Birželio 14 d. (šeštadienį) 10 val. šv. Mišios Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje. Po pamaldų trumpas ansamblis „Kauno senorai“ (vad. A. Čiasas) koncertas.

12 val. Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje prisiminsime mūsų tautos kančias.

13 val. paminėsime Kauno tremties ir rezistencijos muziejaus (Vytauto pr. 46) įkūrimo 15-iasias metines. Koncertuos ansamblis „Kaunodainoriai“ (vad. V. Kursa).

13.40 val. padésime gėlių geležinkelio stotyje ant bėgių.

14 val. padésime gėlių Lietuvos kančių memoriale Petrašiūnų kapinėse, giedos buvusių tremtinių ir politinių kalinių choras „Ilgesys“ (vad. B. Paulavičienė).

18 val. sakralinis koncertas Kauno Paminklinėje Kristaus Priskėlimo bažnyčioje.

Klaipėdoje

Birželio 14 d. (šeštadienį) 16.45 val. eisena nuo LPKTS Klaipėdos filialo būstinių (Liepų g. 3) iki Tautos kančios memorialo (S. Daukanto g.);

17 val. iškilmingas minėjimas prie memorialo. Šv. Mišios Kristaus Karaliaus bažnyčioje.

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Anelė Mickevičiūtė-Šipkauskienė 1919–2008

Gimė Utenos aps. Molėtų valsč. Batėnų k. ūkininkų šeimoje, auginusioje devynis vaikus. Visa šeima rėmė Lietuvos partizanus. Anelė 1941 m. pradžioje įsitraukė į pogrindinę veiklą, padėjo leisti pogrindinių laikraštį „Laisvoji Lietuva“. 1941 m. suėmus pogrindžio pagrindinę grupę, pabėgo iš Kauno, slapstėsi kaimuose pas pažystamus. 1945–1946 m. – partizanų ryšininkė. Mokytojavo, dirbo kitus darbus. Nuo 1952 m. gyveno Anykščiuose. 1956 m. ištekėjo už grįžusio iš lagerio rezistento Kosto Šipausko. Užaugino sūnų. Buvo aktyvi Sajūdžio ir LKDP narė.

Palaidota Anykščių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiu sūnaus Šarūno šeimą.

Vladislovas Telksnys

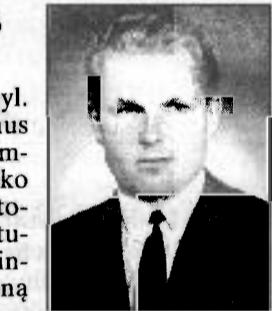
Marijona Aldona Juknevičiūtė 1924–2008

Gimė Alytaus valsč. Likiškių k. Mokėsi Alytaus gimnazijoje. Dirbo pradinį klasių mokytoja. Kalėjo Intoje, Abezėje. 1956 m. grįžo į Lietuvą, gyveno Kaune. Buvo LPKTS Kauno filialo narė.

Palaidota Alytaus kapinėse.

Sesuo Ona

Alfonsas Švambaris 1935–2008

Gimė ir augo Šiaulių r. Šakynos apyl. ūkininkų šeimoje, auginusioje du sūnūs ir dvi dukteris. 1948 m. visa šeima ištremta į Buriatiją-Mongolią. Alfonsui teko dirbtį miško ruošos darbus. Igijo traktorininko profesiją. 1958 m. grįžo į Lietuvą. Dirbo įvairiose įmonėse traktorininku. Vedė, užaugino tris sūnūs ir vieną dukterį. Buvo aktyvus LPKTS narys.

Palaidotas naujosių Kuršėnų kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LPKTS Kuršėnų filialas

Antanina Motūzaite-Grigaitienė 1933–2008

Gimė Vilkaviškio aps. Keturvalakių valsč. Žydronių k. ūkininkų šeimoje. Anksti neteko tėvelio. 1948 m. buvo ištremta į Maklakovo gyv., dirbo lentpjūvėje. 1957 m. sukūrė šeimą su to paties likimo draugu. 1959 m. grįžo į Lietuvą, gimė nuo neberado. Glaudėsi pas giminės, vėliau apsigyveno Kaune. Dirbo „Atramos“ gamykloje.

Nuoširdžiai užjaučiame seserį, sūnus su šeimomis.

Palaidota Kauno r. Jonučių kapinėse.

1948 m. Sibiro tremtiniai maklakoviečiai

je. Dalyvaus choras „Atminies gaida“, karinis orkestras.

durnaktį nežuve.

Pastaba: neįgaluosis nuo Šv. Jurgio bažnyčios iki rampos veš autobusas.

Biržuose

Birželio 14 d. (šeštadienį) 11 val. šv. Mišios Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje. Po šv. Mišių – eisena į geležinkelio stotį. Minėjimas, skirtas 1948 metų trėmimo 60-mečiui paminėti. Po to autobusu vyksime į Užuilių kaimą, bendrausime, vaišinsimės atsineštomis vaišėmis. Teirautis tel. (8 450) 36 412 arba 8 614 27 425.

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė
Redakcija: Aušra Šuopytė,

Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė

Tremtinys

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214
Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt , LPKTS puslapis internte: http://www.lpkts.lt
Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sask. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr.LT18 70440600 0425 8365.
Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai
Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3890. Užs. Nr.

Kaina 1,40 Lt

